การออกแบบส่วนประสานกับผู้ใช้

การออกแบบส่วนประสานกับผู้ใช้ (User Interface) เป็นกระบวนการสำคัญอีกกระบวนการหนึ่งสำหรับการผลิตซอฟต์แวร์ (มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้ซอฟต์แวร์ของลูกค้า) โดยแสดงออกมาบนจอภาพคอมพิวเตอร์ด้วยรูปสัญลักษณ์ต่าง ๆ เพื่อสื่อความหมายให้ผู้ใช้ทราบว่าจะโต้ตอบกับระบบอย่างไรเพื่อให้เกิดการทำงาน

วิศวกรซอฟต์แวร์ต้องคำนึงถึงการใช้งานส่วนประสานเหล่านี้ ให้เรียนรู้ง่าย ไม่สร้างความสับสน และเหมาะกับผู้ใช้ในทางที่จะทำให้เกิดประโยชน์จากการทำงานให้มากที่สุด

ส่วนประสานกับผู้ใช้ (User Interface) :
ในที่นี้ หมายถึงส่วนติดต่อระหว่างผู้ใช้กับระบบ เพื่อการเตรียมสารสนเทศการทำงานและการนำสารสนเทศนั้นไปใช้ด้วยการโต้ตอบกับคอมพิวเตอร์ โดยสื่อที่ใช้แสดงส่วนประสานกับผู้ใช้คือ **จอภาพ**

การออกแบบส่วนประสานกับผู้ใช้

User Interface ->
- เป็นส่วนช่วยให้ผู้ใช้โต้ตอบกับระบบ เพื่อให้เกิดการทำงานตามวัตถุประสงค์
- เป็นเสมือนเครื่องบ่งชี้ว่าการใช้งานงานซอฟต์แวร์ นั้น ยาก ง่าย หรือซับซ้อน
- เป็นกระบวนการหนึ่งที่สำคัญไม่น้อยไปกว่าส่วนอื่นของซอฟต์แวร์ โดยในปัจจุบันมักมุ่งเน้นไปที่ส่วนประสานแบบกราฟิก (Graphic User Interface : GUI)

เนื่องจากการออกแบบมีผลต่อความพึงพอใจในตัวซอฟต์แวร์ แม้จะประมวลผลได้ดีเพียงใดก็ตาม ระหว่างการออกแบบจึงควรคำนึงถึงหลักการออกแบบ จึงมีการกำหนด
กฎเหล็กการออกแบบที่เสนอโดย Theo Mandel 3 ประการ
1. ให้ผู้ใช้ควบคุมการทำงานบางอย่างได้
2. ลดปริมาณของสิ่งที่ผู้ใช้ต้องจดจำลง
3. ส่วนประสานที่เลือกใช้ต้องสอดคล้องกัน

1. ให้ผู้ใช้ควบคุมการทำงานบางอย่างได้

ทีมออกแบบต้องตระหนักเสมอว่า "**ตนไม่ใช่ผู้ใช้ระบบ แต่ลูกค้า คือผู้ใช้ที่แท้จริง**" ดังนั้นระหว่างออกแบบส่วนประสานต้องคำนึงถึงความต้องการของผู้ใช้มากที่สุด โดยมีหลักการออกแบบดังนี้

(1) ไม่ควรบังคับให้ผู้ใช้ต้องโต้ตอบกับระบบในส่วนที่ไม่จำเป็น
เช่นการสะกดคำผิด การกำหนดสัญลักษณ์พิเศษ ฯลฯ
(2) อนุญาตให้ผู้ใช้โต้ตอบกับระบบมากกว่า 1 ทาง
กำหนดให้ใช้อุปกรณ์ที่หลากหลายได้ หรือสั่งระบบได้หลายรูปแบบ
(3) อนุญาตให้ผู้ใช้สลับการทำงานและยกเลิกผลการทำงานบางอย่างได้
สลับการทำงานไปยังโปรแกรมอื่นโดยไม่เกิดผลกระทบ หรือยกเลิกงานที่ไม่พอใจได้
(4) เตรียมเครื่องมือสร้างการทำงานแบบอัตโนมัติให้กับผู้ใช้
สร้างคีย์ลัดสำหรับผู้มีทักษะสูง เพื่ออำนวยความสะดวกงานซ้ำ ๆ เช่น copy paste
(5) ไม่ควรให้ผู้ใช้ติดต่อกับระบบปฏิบัติการด้วยการพิมพ์คำสั่งโดยตรง
ควรสร้าง wizard เพื่อช่วยผู้ใช้ติดต่อกับระบบได้โดยตรง
(6) ผู้ใช้ควรทำงานกับอ็อบเจ็คได้โดยตรง
เช่น ปรับขนาดรูปภาพโดยใช้เมาส์ลากและเห็นความเปลี่ยนแปลง

2. ลดปริมาณของสิ่งที่ผู้ใช้ต้องจดจำลง

ซอฟต์แวร์ใดที่ผู้ใช้ต้องจดจำรายละเอียดการทำงานเองมากจนเกินไป ย่อมเสี่ยงต่อการเกิดความผิดพลาดในการใช้งานสูง ดังนั้น ซอฟต์แวร์หรือระบบควรจัดเก็บรายละเอียดเกี่ยวกับการโต้ตอบบางอย่างของผู้ใช้ไว้ เพื่อช่วยเตือนความจำในภายหลังได้ โดยยึดหลักการออกแบบดังนี้

(1) ลดการจดจำการใช้งานที่ผ่านไปขณะที่ใช้โปรแกรมนั้นอยู่
ควรออกแบบให้มีรายการแสดงสิ่งที่ผู้ใช้กระทำไป จะได้ไม่ต้องนึกย้อนกลับ
(2) ควรกำหนดค่าเริ่มต้นการใช้งานที่เหมาะสมกับผู้ใช้ทั่วไป
ควรมีตัวเลือกเริ่มต้น เช่น ตัวอักษร ขนาด รูปแบบ โดยเปลี่ยนแปลงและ ย้อนกลับได้
(3) คีย์ลัด หรือ Shortcut key ควรสื่อความหมายของงานได้ชัดเจนและจดจำง่าย
ควรมีคีย์ลัดที่ใช้งานและเป็นมาตรฐาน เช่น Ctrl-c, Ctrl-v, Ctrl-S , Ctrl-P เป็นต้น
(4) ควรแสดงสถานะการทำงานของผู้ใช้ในกระบวนการใด ๆ
ควรมีตัวแสดงสถานะที่ผ่านกระบวนไปแล้วด้วยการใช้สัญลักษณ์
(5) ควรแสดงรายละเอียดในการใช้งานพอสังเขปในเบื้องต้น
ควรมีตัวแสดงรายละเอียดที่กำหนดปัจจุบัน เป็น Font , กรอบ , สี, รูปแบบ

3. ส่วนประสานต้องสอดคล้องกัน

ส่วนประสานที่สอดคล้องกัน หมายถึง ส่วนประสานเหล่านั้นจะต้องเชื่อมโยงกันอย่างเป็นลำดับขั้นตอน ซึ่งต้องผ่านการออกแบบการเชื่อมโยงมาเป็นอย่างดี ตลอดจนมีส่วนนำทางการใช้งานแก่ผู้ใช้ โดยมีหลักการออกแบบดังนี้

(1) ส่วนประกอบทุกอย่างบนจอภาพของการทำงานอย่างใดอย่างหนึ่งจะต้องสอดคล้องกัน

ขณะที่กำลังทำงานหนึ่ง ๆ ทุกส่วนประกอบควรแสดงชื่องานที่สอดคล้องกัน หรือมีส่วนแสดงความเกี่ยวข้องกับงานดังกล่าว หรือแจ้งเตือนหากต้องการยกเลิกงานดังกล่าว

(2) โปรแกรมที่อยู่ในกลุ่มผลิตภัณฑ์เดียวกัน (Program Families) จะต้องมีส่วนประสานเหมือนกัน และสอดคล้องกัน

แม้ว่ามีวัตถุประสงค์แตกต่างกัน แต่การเลือกใช้โปรแกรมควรให้อยู่ผลิตภัณฑ์เดียวกัน เพราะจะได้มีส่วนประสานเหมือนกัน เข้าใจตรงกัน

(3) ไม่ควรเปลี่ยนลักษณะการโต้ตอบกับระบบที่โปรแกรมส่วนใหญ่ใช้เหมือนกัน

เนื่องจากผู้ใช้มักคุ้นเคยกับการโต้ตอบลักษณะหนึ่ง ๆ หากมีการเปลี่ยนแปลงหรือแตกต่าง ผู้ใช้อาจสับสนได้ รวมถึงการใช้งานก็ควรมีรูปแบบโต้ตอบเดียวกันทั้งหมด

ชนิดของส่วนประสานกับผู้ใช้

เนื่องจากส่วนประสานกับผู้ใช้เป็นส่วนหนึ่งของระบบที่ช่วยให้ผู้ใช้ นำเข้าข้อมูล สั่งให้ระบบทำงาน แสดงผลลัพธ์ที่เกิดจากการทำงานของระบบ

ดังนั้นชนิดของส่วนประสานกับผู้ใช้จึงแบ่งได้ 2 รูปแบบคือ

- รูปแบบการโต้ตอบระหว่างผู้ใช้กับระบบ
- รูปแบบการนำเสนอสารสนเทศต่อผู้ใช้

(1) รูปแบบการโต้ตอบระหว่างผู้ใช้กับระบบ

คือ ลักษณะที่ผู้ใช้สั่งงานคอมพิวเตอร์ด้วยข้อมูลบางอย่าง เพื่อให้คอมพิวเตอร์ทำงานตามที่ต้องการ ในอดีตการโต้ตอบกับระบบมีเพียงรูปแบบเดียวคือ Command-Line Interface ซึ่งเป็นเรื่องยากสำหรับผู้ใช้ทั่วไป แต่ในปัจจุบันมีการพัฒนารูปแบบการโต้ตอบให้ง่ายมากยิ่งขึ้น จำแนกได้ดังนี้

ชนิดของส่วนประสานกับผู้ใช้

(1) รูปแบบการโต้ตอบระหว่างผู้ใช้กับระบบ

1.1 การโต้ตอบกับระบบโดยตรง (Direct Manipulation)

คือ ลักษณะที่ผู้ใช้ดำเนินการกับอ็อบเจ็คบนจอภาพคอมพิวเตอร์โดยตรงผ่านอุปกรณ์นำเข้าข้อมูล (Mouse, Stylus, Trackball, Touch screen) ไปยังอ็อบเจ็คนั้นโดยตรง เช่น ใช้เมาส์ลากวัตถุไปวางยังตำแหน่งอื่น ๆ ฯลฯ

1.2 การเลือกเมนูคำสั่ง (Menu Selection)

คือ ลักษณะที่ผู้ใช้ต้องเลือกคำสั่งจากรายการที่โปรแกรมเตรียมไว้ให้โดยเมนูมักมี 2 ลักษณะ คือ Pull-down Menu, Pop-up Menu

1.3 การป้อนข้อมูลลงในฟอร์ม (Form Fill-in)

คือ ลักษณะที่ผู้ใช้ต้องป้อนข้อมูลลงในช่องว่างต่างๆ ตามหัวข้อของข้อมูล ในแบบฟอร์มป้อนข้อมูลอาจมีปุ่มคำสั่งให้ผู้ใช้คลิกเพื่อให้เกิดการทำงานต่อไป เช่น เพิ่ม ลบ แก้ไข เป็นต้น

ชนิดของส่วนประสานกับผู้ใช้

(1) รูปแบบการโต้ตอบระหว่างผู้ใช้กับระบบ

1.4 การโต้ตอบด้วยภาษาธรรมชาติ (Natural Language)

คือ ลักษณะที่ผู้ใช้สั่งงานคอมพิวเตอร์ด้วยการเขียน/เสียง/คำพูดในภาษาต่าง ๆ โดยเครื่องคอมพิวเตอร์ต้องมีระบบแปลภาษา/เสียง/คำพูดอยู่ภายในหรือจะต้องเป็นไปตามรูปแบบตัวแปลภาษารู้จัก

รูปแบบการโต้ตอบ	ข้อดี	ข้อเสีย
Direct Manipulation	รวดเร็วและสื่อความหมายได้ชัดเจน ง่ายต่อการเรียนรู้	ยากต่อการพัฒนา
Menu Selection	ช่วยลดข้อผิดพลาดในการใช้งานของผู้ใช้ เนื่องจากผู้ใช้ไม่ต้องพิมพ์คำสั่งเอง	ใช้งานได้ช้ากว่าการพิมพ์คำสั่งสำหรับผู้ใช้ที่เชี่ยวชาญ และหากมีเมนูจำนวนมาก จะทำให้ดูซับซ้อน
Form Fill-in	ป้อนข้อมูลได้ง่าย	ต้องใช้พื้นที่ในหน้าจอมาก และเสี่ยงต่อการเกิดข้อผิดพลาด หากผู้ใช้ป้อนข้อมูลผิด
Natural Language	ง่ายต่อการใช้งานสำหรับผู้ใช้ทั่วไป	ต้องอาศัยกลไกลแปลภาษาที่มีประสิทธิภาพสูง

ชนิดของส่วนประสานกับผู้ใช้

(2) รูปแบบการนำเสนอสารสนเทศต่อผู้ใช้

การโต้ตอบส่วนใหญ่ ก็เพื่อต้องการข้อมูลหรือสารสนเทศตามวัตถุประสงค์ของงาน ทีมงานจึงมีหน้าที่กำหนดรูปแบบการนำเสนอสารสนเทศเหล่านั้นให้ครบถ้วนและมีประสิทธิภาพ เพื่อสร้างความพึงพอใจให้กับผู้ใช้มากที่สุด โดยสารสนเทศอาจอยู่ในรูปแบบข้อความ กราฟ หรือรูปภาพ แล้วแต่ความต้องการของผู้ใช้แต่ละระดับ

★ **<u>สิ่งที่ควรคำนึงถึง</u>** คือ ต้องไม่นำส่วนข้อมูลและส่วนแสดงผลข้อมูลรวมอยู่ด้วยกัน เนื่องจากหากต้องการมีความเปลี่ยนแปลงรูปลักษณ์การนำเสนอหรือแสดงผลข้อมูลจะทำได้ยาก ควรแยกส่วนออกจากกันจะมีผลดีในอนาคต

การนำเสนอสารสนเทศแบ่งเป็น 2 รูปแบบดังนี้

2.1 Alphanumeric Information
2.2 Dynamically Varying Information

ชนิดของส่วนประสานกับผู้ใช้

(2) รูปแบบการนำเสนอสารสนเทศต่อผู้ใช้

2.1 Alphanumeric Information

คือ สารสนเทศที่ไม่เปลี่ยนแปลงตามวันหรือเวลา เป็นข้อมูลการดำเนินงานทางธุรกิจทั่วไป เช่น ข้อมูลยอดขาย ผลกำไร-ขาดทุน เป็นต้น สารสนเทศประเภทนี้ควรนำเสนอด้วยตาราง หรือกราฟ

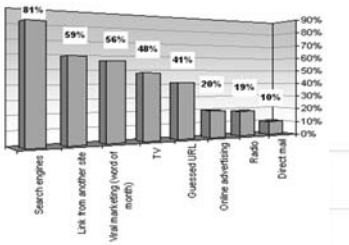

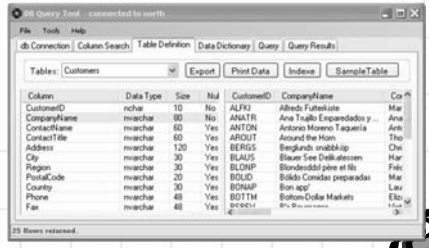

ชนิดของส่วนประสานกับผู้ใช้

(2) รูปแบบการนำเสนอสารสนเทศต่อผู้ใช้

2.2 Dynamically Varying Information

คือ สารสนเทศที่มีการเปลี่ยนแปลงขึ้น-ลงตามวันหรือเวลา เช่น อุณหภูมิระดับน้ำทะเล หรือดัชนีหุ้น เป็นต้น สารสนเทศประเภทนี้ควรนำเสนอในรูปแบบกราฟิก และควรเลือกประเภทกราฟเส้น หรือวงกลม

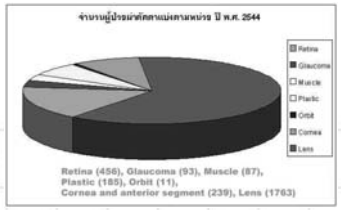

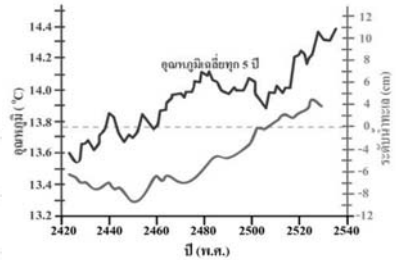

การวิเคราะห์ผู้ใช้ (User Analysis)

การออกแบบส่วนประสานกับผู้ใช้ที่มีประสิทธิภาพ ไม่เพียงแต่ต้องมี**<u>รูปลักษณ์</u>**ที่น่าสนใจ แต่ต้อง**<u>ใช้งานได้</u>**เป็นอย่างดี ดังนั้นต้องเริ่มต้นด้วย “การวิเคราะห์ผู้ใช้” ซึ่งหมายถึงการทำความเข้าใจเกี่ยวกับผู้ใช้ระบบทั้งหมด 4 ด้านได้แก่

❑ **ทำความเข้าใจกับผู้ใช้งานระบบโดยตรง**

1. ผู้ใช้แต่ละกลุ่มมีทักษะและประสบการณ์การใช้งานคอมพิวเตอร์ในระดับใดบ้าง
2. ระดับการศึกษาโดยเฉลี่ยของผู้ใช้ทั้งหมด
3. ผู้ใช้สามารถเรียนรู้เนื้อหาการฝึกอบรมในชั้นเรียนได้มากน้อยเพียงใด
4. ผู้ใช้มีความชำนาญในการพิมพ์ดีดมากน้อยเพียงใด
5. อายุโดยเฉลี่ยของผู้ใช้ทั้งหมด
6. ผู้ใช้มีลักษณะการถูกครอบงำได้ง่ายหรือไม่
7. ค่าตอบแทนที่ผู้ใช้ได้รับจากการทำงานเท่าไร
8. ผู้ใช้ทำงานตรงเวลางาน หรือทำงานจนกว่างานจะแล้วเสร็จ
9. ซอฟต์แวร์ที่จะนำมาใช้เป็นส่วนหนึ่งของงานที่ต้องทำในแต่ละวันหรือบางโอกาส
10. ภาษาหลักที่ใช้สื่อสารกันในองค์กรคือภาษาใด
11. เมื่อใดมีความผิดพลาด มีวิธีการแก้ไขอย่างไร

การวิเคราะห์ผู้ใช้ (User Analysis)

- **วิเคราะห์งานที่ผู้ใช้ต้องดำเนินการในแต่ละวัน**
  มีวัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์งานที่ผู้ใช้ต้องดำเนินการในแต่ละวัน มีดังนี้
  1. เพื่อให้ทราบถึงลักษณะของการปฏิบัติงานในแต่ละสถานการณ์
  2. เพื่อให้ทราบถึงงานหลักและงานย่อยที่ต้องปฏิบัติ
  3. เพื่อให้ทราบถึงระบบงานและส่วนอื่นที่เกี่ยวข้องที่ผู้ใช้ต้องดำเนินการ
  4. เพื่อให้ทราบถึงลำดับของงาน (Workflow) ที่ต้องทำ
  5. เพื่อให้ทราบถึงลำดับของการปฏิบัติงาน (ลำดับการใช้ระบบในงานใดงานหนึ่ง)

- **วิเคราะห์ข้อมูลหรือสารสนเทศที่ต้องนำเสนอทางจอภาพหรือกระดาษ**
  ทีมงานต้องสอบถามผู้ใช้เพิ่มเติมเพื่อเก็บรายละเอียดของการนำเสนอสารสนเทศ โดยอาจตั้งคำถามต่อไปนี้
  1. ชนิดของข้อมูลหรือสารสนเทศที่จะต้องแสดงผลในแต่ละงานแตกต่างกันอย่างไร
  2. ผู้ใช้ต้องการจัดวางข้อมูลที่จะแสดงบนจอภาพคอมพิวเตอร์ด้วยตนเองหรือไม
  3. ผู้ใช้ต้องการให้จัด Layout ของเอกสารอย่างไร เพื่อให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น

การวิเคราะห์ผู้ใช้ (User Analysis)

- **วิเคราะห์ข้อมูลหรือสารสนเทศที่ต้องนำเสนอทางจอภาพหรือกระดาษ (ต่อ)**
  4. มีกลไกที่ใช้จัดทำ Pivot Table เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้ในส่วนของการสร้างรายงานด้วยตนเองหรือไม่
  5. จัดการแสดงผลแบบกราฟิกให้พอดีกับจอภาพได้ด้วยวิธีใด
  6. ควรเลือกใช้สีอย่างไรให้เหมาะสม
  7. ควรเลือกใช้ข้อความหรือถ้อยคำใดเพื่อแสดงเป็น Error Message

- **วิเคราะห์สภาพแวดล้อมในการทำงานของผู้ใช้**
  สิ่งหนึ่งที่ทีมงานไม่ควรมองข้าม คือ การตระหนักอยู่เสมอว่า การทำงานในองค์กรใด ๆ ไม่ว่าจะเป็นระบบใดก็ตาม "ผู้ใช้" ไม่ได้ทำงานเพียงคนเดียว แต่ทำงานอยู่ภายใต้สภาพแวดล้อมทางกายภาพอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็น อุปกรณ์ หรือความสัมพันธ์ระหว่างผู้ใช้ด้วยกันเอง หากซอฟต์แวร์ที่ผลิตขึ้นมาไม่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมอาจทำให้ผู้ใช้มีความรู้สึกสับสนในระหว่างใช้งานได้

มาตรฐานการเขียนโปรแกรม

เมื่อจบขั้นตอนการออกแบบ วิศวกรซอฟต์แวร์และทีมงานจะมีรายละเอียดในด้านต่าง ๆ ของซอฟต์แวร์ จากนั้นทีมงานก็จะทำรายละเอียดดังกล่าวมาสร้างซอฟต์แวร์ด้วย "การเขียนโปรแกรม (Program Writing)"

สำหรับโปรแกรมเมอร์ การเขียนโปรแกรมไม่ใช่เรื่องยาก แต่สิ่งที่ยากกว่า คือ การที่โปรแกรมเมอร์ต้องคำนึงถึงหลักการต่าง ๆ ที่จะทำให้ผลิตภัณฑ์มีคุณภาพตามหลักของวิศวกรรมซอฟต์แวร์ เมื่อเริ่มเขียนโปรแกรม เหล่าโปรแกรมเมอร์จะร่วมกันสร้าง **ซอฟต์แวร์ในลักษณะชิ้นส่วน** แล้วจึงนำแต่ละชิ้นส่วนนั้นมาประกอบกัน ซึ่งต้องอาศัยโปรแกรมเมอร์จำนวนมาก ที่ใช้ทั้ง**เครื่องมือและเทคนิคต่าง ๆ มากมายร่วมกัน** นอกจากนั้นยังต้องคำนึงถึง**การทดสอบ** **การบำรุงรักษา**ภายหลังการใช้งานโปรแกรม และความสามารถใน**การนำมาใช้ใหม่**ได้ของโปรแกรม ซึ่งทั้งหมดนี้เพื่อให้ได้ซอฟต์แวร์ที่มีคุณภาพสูงตามหลักปฏิบัติของวิศวกรรมซอฟต์แวร์

มาตรฐานการเขียนโปรแกรม

เพื่อให้การประกอบซอฟต์แวร์ การจัดทำเอกสาร และการบำรุงรักษาโปรแกรมจำนวนมากทำได้ง่าย จำเป็นต้องมีการกำหนดมาตรฐาน (Standard) และกระบวนการทำงาน (Procedure) ขึ้นมาเพื่อควบคุมการดำเนินงานของโปรแกรมเมอร์ ให้สอดคล้อง มีระเบียบ และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และก่อให้เกิดประโยชน์ดังนี้

- **ประโยชน์ต่อโปรแกรมเมอร์**
  ในแง่ของโปรแกรมเมอร์ มาตรฐานและกระบวนการ จะช่วยให้โปรแกรมเมอร์ จัดลำดับความคิดได้อย่างเป็นระบบขึ้น หลีกเลี่ยงข้อผิดพลาดในเบื้องต้นได้ เช่น การกำหนดชื่อตัวแปร ชื่อฐานข้อมูล ที่ไม่สอดคล้องกันทีมอื่น เป็นต้น ตามรูปแบบโครงสร้างโค้ด และรูปแบบเอกสารที่กำหนดไว้อย่างชัดเจน

มาตรฐานการเขียนโปรแกรม

- **ประโยชน์ต่อบุคคลอื่น**
  โปรแกรมที่เขียนเสร็จเรียบร้อย จะต้องนำไปทดสอบ ประเมิน และประกอบโดยบุคคลอื่น ดังนั้นการทำโครงสร้าง รูปแบบ และเอกสารจะทำให้โปรแกรมเมอร์หรือทีมงานอื่นอ่านเข้าใจง่าย ว่าแต่ละส่วนของโปรแกรมมีหน้าที่อะไรและทำงานอย่างไร ซึ่งเราอาจเขียนในโครงสร้างโปรแกรมด้วย Comment พอสังเขป

เช่น
- โปรแกรมทำหน้าที่อะไร
- เรียกใช้อย่างไร
- มีตัวแปรอื่นใดที่เกี่ยวข้องบ้าง
- มีรายละเอียดสูตรคำนวณอะไร
- หรือเงื่อนไขอะไร เป็นต้น

```
/*=====================================*/
/*  Component to read input data from file          */
/*  Component Name : ListPersonFile                 */
/*  Programmer : Paijit Suksomboon                  */
/*  Version : 1.0 (1 Auguest 1996)                  */
/*                                                  */
/*  Function Invocation :                           */
/*      ListPerson(i);                              */
/*  Input Parameter :                               */
/*      i  from 1 until End of File                 */
/*  Struct Variable:                                */
/*     “Pers_name” from struct “Personnel”          */
/*=====================================*/
```


หลักปฏิบัติในการเขียนโปรแกรม

เนื่องจากทุกโปรแกรมที่ถูกสร้างขึ้น ไม่ว่าจะใช้ภาษาใดก็ตาม จะต้องมีโครงสร้างหลักเหมือนกัน 3 อย่าง ได้แก่ **Control Structure, Algorithm** และ **Data Structure**

- **โครงสร้างควบคุมการทำงานของโปรแกรม (Control Structure)**
  หมายถึง การควบคุมการทำงานของส่วนประกอบย่อยของซอฟต์แวร์หลายรูปแบบ โดยโปรแกรมหลักมักเรียกโปรแกรมย่อยอาจเกิดขึ้นเมื่อระบบมีการเปลี่ยนสถานะหรือมีเหตุการณ์ (OO) หรือเขียนในลักษณะเพื่อให้กระทำ Procedural ซึ่งทุกรูปแบบล้วนมีความสำคัญ เพราะสะท้อนให้เห็นโครงสร้างการทำงานในระบบ อย่างไรก็ตาม เพื่อความสะดวกในการอ่านโค้ด และไม่ต้องกังวลกับทิศทางการทำงานของโปรแกรม จึงกำหนดแนวทางการเขียนโปรแกรมไว้ 2 แนวทาง คือ
  (1) เขียนโค้ดจากบนลงล่าง
  (2) แบ่งส่วนการทำงานออกเป็นโมดูล

หลักปฏิบัติในการเขียนโปรแกรม

- **โครงสร้างควบคุมการทำงานของโปรแกรม (Control Structure)**
  (1) เขียนโค้ดจากบนลงล่าง
  คือ เขียนในลักษณะตามคำสั่งควบคุมของโปรแกรม กล่าวคือ ไม่ควรเขียน กระโดดไปมา เพราะทำให้อ่านโค้ดยุ่งยากแล้ว อาจทำให้การทำงานของโปรแกรมผิดพลาดได้

```
          dis = normal;
          if (price>=3000) goto A;
          dis = normal + bonus +1.5;
          dis = 0; goto C;
          if (price>=5000 goto B;
          if (price>=10000) goto C;
A :       if (price>=5000) goto B;
          dis = normal; goto C;
B :       if (price>=10000) goto C;
          dis = normal + bonus;
C :       next statement;
```

Top-down

```
If (price>=3000) dis = normal;
elseif (price>=5000) dis = normal +bonus;
elseif (price>=10000) dis = normal+bonus+1.5;
else dis=0;
```


หลักปฏิบัติในการเขียนโปรแกรม

- **โครงสร้างควบคุมการทำงานของโปรแกรม (Control Structure)**
  (2) แบ่งส่วนการทำงานออกเป็นโมดูล
  การแบ่งส่วนการทำงานออกเป็นโมดูล แต่ละโมดูลรับผิดชอบการประมวลผล 1 หน้าที่ โดยโปรแกรมมิ่งแต่ละภาษาสร้างโมดูลแตกต่างกัน เช่น Macro, Subroutine, Procedure, Function, Method หรือ Inheritance เป็นต้น โดยจะมีการเรียกใช้เป็นระดับ ทำให้อ่านโค้ด ทดสอบ และบำรุงรักษาโปรแกรมได้ง่ายขึ้น

```
Main()
    Price = 5001;
    Dis=CalDiscount(Price);
    Tax=CalTax(Price);
    Total = Price-Dis+Tax;
End;
```

```
CalDiscount(X)
/*ส่วนลด 10% สำหรับยอดซื้อ(x) 5000 บาทขึ้นไป    */
    if X>=5000
        CalDiscount=Price*0.1
    else  CalDiscount=0;
```

```
CalTax(Y)
/*ภาษี ณ ที่จ่าย 10% สำหรับยอดซื้อ(y) > 5000 บาท   */
/*ภาษี ณ ที่จ่าย 7% สำหรับยอดซื้อ(y)ไม่เกิน 5000 บาท*/
    if Price>5000
        CalTax=Price*0.10
    else  CalTax=Price*0.07;
```

หลักปฏิบัติในการเขียนโปรแกรม

- **ขั้นตอนวิธี/อัลกอริทึม (Algorithm)**
  ไม่ว่าจะออกแบบซอฟต์แวร์ด้วยแนวทางเชิงโครงสร้างหรือแนวทางเชิงวัตถุ จะพบว่า ทีมงานออกแบบจะกำหนดอัลกอริทึมเพื่อใช้ประมวลผลข้อมูลในแต่ละส่วนประกอบย่อยของซอฟต์แวร์มากให้ด้วย
  อัลกอริทึม เป็นลำดับขั้นตอนการทำงานหรือแก้ปัญหางานใด ๆ โดยการอธิบายด้วยเครื่องมือหลายชนิด เช่น บรรยาย/ภาษาอังกฤษเชิงโครงสร้าง () ผังงานโปรแกรม (Flowchart) หรือรหัสเทียม (Psudocodes) เป็นต้น

  หน้าที่ของโปรแกรมเมอร์คือ นำอัลกอริทึมที่ได้จากการออกแบบมาเขียนเป็นโค้ดโปรแกรมภาษาใต้ภาษาโปรแกรมมิ่ง แพลตฟอร์ม และฮาร์ดแวร์ที่กำหนด โดยมีหลักที่ต้องคำนึงคือ "**ต้องเขียนโค้ดที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล**" กล่าวคือ

> **การทำงานรวดเร็ว ผลลัพธ์ที่ได้ถูกต้องแม่นยำ ตรงตามมาตรฐาน และความต้องการของผู้ใช้**

หลักปฏิบัติในการเขียนโปรแกรม

- **โครงสร้างข้อมูล (Data Structure)**
  ในที่นี้หมายถึง ลักษณะของข้อมูลที่จะถูกประมวลผลในโปรแกรม เพราะบ่อยครั้งมักพบว่า ข้อมูลที่รับเข้ามาเป็นตัวกำหนดโครงสร้างการทำงานของโปรแกรม ดังนั้น จึงมีข้อแนะนำในการเขียนโปรแกรมตามโครงสร้างข้อมูล ดังนี้

  (1) เขียนโปรแกรมให้เรียบง่ายที่สุด
  กล่าวคือ ไม่ว่าขั้นตอนการออกแบบจะกำหนดข้อมูลมาอย่างไร ให้นำมาปรับใหม่เพื่อทำให้สามารถเขียนโปรแกรมได้ง่ายขึ้น

ขั้นเงินได้สุทธิตั้งแต่	อัตราภาษี (ร้อยละ)
0-100,000	ยกเว้น
100,001-500,000	10
500,001-1,000,000	20
1,000,001-4,000,000	30
4,000,001 บาทขึ้นไป	37

ตัวอย่าง
1. นาย ก. เงินได้สุทธิ 90,000 บาท
2. นาย ข. เงินได้สุทธิ 300,000 บาท
3. นาย ค. เงินได้สุทธิ 650,000 บาท
4. นาย ง. เงินได้สุทธิ 1,500,000 บาท

หลักปฏิบัติในการเขียนโปรแกรม

- **โครงสร้างข้อมูล (Data Structure)**
  (1) เขียนโปรแกรมให้เรียบง่ายที่สุด (ต่อ)
  เพื่อให้เขียนโปรแกรมให้ง่ายขึ้น สามารถจัดโครงสร้างข้อมูลในตารางใหม่ได้

ขั้นเงินได้สุทธิตั้งแต่	เงินได้สุทธิสูงสุดของขั้น	อัตราภาษี (ร้อยละ)	ภาษีในแต่ละขั้นเงินได้	ภาษีสะสมสูงสุดของขั้น
0-100,000	100,000	ยกเว้น	ยกเว้น	0
100,001-500,000	400,000	10	40,000	40,000
500,001-1,000,000	500,000	20	100,000	140,000
1,000,001-4,000,000	3,000,000	30	900,000	1,040,000
4,000,001 บาทขึ้นไป		37		

ตัวอย่าง
1. นาย ก. เงินได้สุทธิ 90,000 บาท
2. นาย ข. เงินได้สุทธิ 300,000 บาท
3. นาย ค. เงินได้สุทธิ 650,000 บาท
4. นาย ง. เงินได้สุทธิ 1,500,000 บาท

หลักปฏิบัติในการเขียนโปรแกรม

- **โครงสร้างข้อมูล (Data Structure)**
  (1) เขียนโปรแกรมให้เรียบง่ายที่สุด (ต่อ)
  และนำมาเขียนอัลกอริทึมงานคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

```
Tax := 0.00;
IF (income<= 100000) THEN Tax := 0;
ELSE IF (income <= 500000)      THEN Tax := ((income-100000)*0.10);
ELSE IF (income <= 1000000)     THEN Tax := ((income-500000)*0.20)+40000;
ELSE IF (income <= 4000000)     THEN Tax := ((income-1000000)*0.30)+100000;
ELSE Tax := ((income-4000000)*0.37)+900000;
```

  (2) ใช้โครงสร้างข้อมูลเป็นตัวกำหนดโครงสร้างโปรแกรม
  จากหลักปฏิบัติในข้อ 1 เป็นตัวกำหนดโครงสร้างใหม่ เพื่อให้การเขียนโปรแกรมเรียบง่ายขึ้น โดยพิจารณาให้รอบคอบว่าภาษาโปรแกรมมิ่งใดที่เหมาะสมกับโครงสร้างข้อมูลที่มีอยู่ส่วนใหญ่

Implementation Phase

หลักปฏิบัติอื่น ๆ

นอกจากหลักปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบทั้ง 3 ส่วนแล้ว ยังมีหลักปฏิบัติอื่น ๆ ที่ช่วยให้การเขียนโปรแกรมมีคุณภาพ ดังนี้

(1) แยกฟังก์ชันหรือโมดูลรับและแสดงผลข้อมูลออกมาต่างหากจากโค้ดส่วนอื่นของโปรแกรม ทั้งนี้ เพื่อให้การแก้ไขหรือปรับปรุงในส่วนดังกล่าวง่ายขึ้น และยังลดจำนวนการเขียนโค้ดซ้ำ ๆ ลงได้ อีกทั้งยังอ่านโค้ดเข้าใจง่ายขึ้นอีกด้วย

(1) ใช้วิธีการเขียนรหัสเทียมเพื่อทดลองออกแบบอัลกอริทึมของโปรแกรมก่อนลงมือเขียนโค้ดจริง เพราะสามารถใช้แก้ไขปัญหาใด ๆ อย่างเป็นลำดับขั้นตอน และสามารถปรับรหัสเทียมให้เกิดการกระชับที่สุดได้ เมื่อนำมาเขียนโค้ดจริงย่อยทำให้โค้ดนั้นมีประสิทธิภาพกว่า ผิดพลาดน้อยกว่า และมีผลทำให้แก้ไขโค้ดนั้นน้อยลงด้วย

Implementation Phase

หลักปฏิบัติอื่น ๆ

นอกจากหลักปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบทั้ง 3 ส่วนแล้ว ยังมีหลักปฏิบัติอื่น ๆ ที่ช่วยให้การเขียนโปรแกรมมีคุณภาพ ดังนี้

(3) โดยทั่วไปเมื่อเริ่มต้นเขียน โปรแกรมเมอร์ควรจะใช้วิธีเขียนโค้ดให้ทำงานได้คร่าว ๆ แล้วจึงมาเก็บรายละเอียดเพิ่มเติมภายหลังจากทดสอบผลลัพธ์แล้วพบว่าถูกต้อง เพราะหากผลลัพธ์มีข้อบกพร่องหรือผิดพลาดเราสามารถย้อนกลับมาพิจารณาการออกแบบและโครงสร้างได้ ทำให้แก้ปัญหาได้ตรงจุดมากกว่า

(4) สำหรับประเด็นการนำมาใช้ซ้ำ (Reuse) ควรพิจารณาตามผู้ที่เกี่ยวข้อง 2 ฝ่าย คือ ผู้ผลิตคอมโพเนนท์สามารถใช้ซ้ำได้ (Producer Reuse) และลูกค้านำคอมโพเนนท์มาใช้ซ้ำ (Consumer Reuse) โดยต้องหลักการผลิตที่ต้องคำนึงถึงแตกต่างกัน

Implementation Phase

กระบวนการเขียนโปรแกรม

โปรแกรมที่มีคุณภาพ ไม่ได้มาจากการออกแบบที่มีคุณภาพเพียงปัจจัยเดียว แต่ยังประกอบไปด้วยปัจจัยอื่น ๆ ได้แก่ ทักษะ ประสบการณ์ และ ความเฉลียวฉลาดที่เกิดจากการมีจินตนาการและกระบวนการแก้ปัญหาที่ดีของโปรแกรมเมอร์ ดังนั้นกระบวนการเขียนโปรแกรมจึงเชื่อมโยงกับกระบวนการแก้ปัญหา ซึ่งต้องทำความเข้าใจแบ่งเป็น 4 ขั้นตอน

(1) ทำความเข้าใจปัญหา
แบ่งปัญหาออกเป็นส่วนย่อย แล้ววิเคราะห์แต่ละส่วนให้เกิดความเข้าใจ ซึ่งสำหรับโปรแกรมเมอร์ควรใช้ Flowchart เป็นเครื่องมือในการจำลองลำดับขั้นตอนการทำงาน

(2) วางแผนแก้ไขปัญหา
การออกแบบวิธีแก้ไขปัญหาที่ผ่านการวิเคราะห์มาแล้ว โดยพิจารณาหาส่วนที่เกี่ยวข้องกับปัญหาเช่น ข้อมูล อัลกอริทึม ไลบรารี หรือระเบียบปฏิบัติ เพื่อนำมาปรับใช้

(3) ดำเนินการตามแผน
เมื่อวางแผนการแก้ไขปัญหาเรียบร้อยแล้ว ขั้นต่อมาคือดำเนินการตามแผน ในที่นี้ คือ "ลงมือเขียนโค้ดโปรแกรม"

(4) ทบทวน
ย้อนกลับไปพิจารณาสิ่งที่ดำเนินการแก้ไขแต่ละส่วนและประเมินว่าเหมาะสมหรือถูกต้องที่สุดแล้วหรือไม่ หรือดีที่สุดแล้วสามารถนำมาเป็น Pattern ใช้ซ้ำได้อีก